

Handläggare
Hanna Markkula
Telefon: 08-508 10 133**Till**
Östermalms stadsdelsnämnd
sammanträde 2013-09-26

Förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Göran Månsson
stadsdelsdirektörMarianne Snell
avdelningschef

Sammanfattning

Stadens nuvarande riktlinjer för riksferdtjänst antogs i kommunstyrelsen år 2006. Det har sedan dess skett förändringar avseende rättspraxis och i lagen om riksferdtjänst varför socialförvaltningen har gjort en översyn av riktlinjerna. Då dagens riktlinjer är kortfattade har även behov funnits av att förtydliga och komplettera riktlinjerna bland annat rörande handläggningsprocessen. Förvaltningens uppfattning är att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat och ger goda förutsättningar för att utgöra en för staden gemensam grund för handläggning av riksferdtjänstären den med ökad rättsäkerhet för den enskilde.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och rådet för funktionshinderfrågor har fått ta del av remissen. Samverkan med de fackliga organisationerna sker i förvaltningsgruppen och information till landstinget kommer att ges.

Bakgrund

Personer som har bestående funktionshinder, som innebär att man inte kan resa till normala reskostnader, kan för fritidsresor ansöka om riksferdtjänst. Om man beviljas riksferdtjänst så betalar resenären en egenavgift och kommunen den överskjutande kostnaden. Ofta beslutar kommunen också vilket färdmedel som ska användas t ex specialfordon, taxi, flyg eller tåg. Kommunen kan också bekosta en ledsagare som följer med på resan. Staden har riktlinjer för riksferdtjänst som antogs i kommunstyrelsen år 2006. Då de nuvarande riktlinjerna är

relativt kortfattade samt att det har skett förändringar avseende rättspraxis och i lagen om riksfärdtjänst har socialförvaltningen gjort en översyn av riktlinjerna. Kommunstyrelsen har begärt yttrande bland annat från Östermalms stadsdelsnämnd med anledning av förslaget. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 september 2013.

Ärendet

Sedan nuvarande riktlinjer antogs år 2006 har det skett förändringar i lagen om riksfärdtjänst (1997:735) och rättspraxis varför socialförvaltningen har gjort en översyn av riktlinjerna i enlighet med förändringarna. Lagändringen rör riksfärdtjänst för personer under 18 år där jämförelse ska göras med barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. Tre nya prejudikat har tillkommit som rör att rätt till riksfärdtjänst inte föreligger för resor i samband med fackliga uppdrag, att resor med riksfärdtjänst inte ska anses täckas av omkostnadsersättningen som ingår i assistansersättningen samt att beslut om riksfärdtjänst i normalfallet bör omfatta enstaka resa.

De nu gällande riktlinjerna är även kortfattade och saknar vissa regler kring ex utredning och hjälpmedel. Socialförvaltningen har således även kompletterat riktlinjerna och förtydligat strukturen. Ett nytt kapitel behandlar hela handläggningsprocessen med vägledning avseende vad som ska framgå av ansökan, utredning, beslut och beställning av resa. Det har gjorts vissa klargöranden, bl.a. att riksfärdtjänst inte ska beviljas för att allmänna kommunikationer går för sällan eller vid fel tidpunkt samt kring vilket färdstätt som ska användas. Förslaget tar även upp att hänsyn ska tas till den fortgående tillgänglighetsanpassningen och utbyggda servicen på offentliga platser såsom stationer och hållplatser.

När beslut fattas understryker riktlinjerna att en prövning enligt lagen om riksfärdtjänst inte inkluderar någon prövning utifrån skälig levnadsnivå. Däremot är huvudregeln i de nya riktlinjerna att tillstånd för resa med riksfärdtjänst beviljas för en resa i taget. När det gäller behov av stöd på resan finns nya avsnitt som föreslår att reskostnaden för en personlig assistent ska ersättas av kommunen samt det faktum att en enskild inte kan anordna ledsagare själv inte är grund till en dyrare resa. Huvudregeln är att personligt förskrivna hjälpmedel som behövs under resan får medtagas. I övrigt så föreslås det att en översyn görs avseende utredningsmallar och liknande i paraplysystemet då detta saknas idag.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom förvaltningen finns särskilda handläggare som arbetar med riksfärdtjänst. Antalet ärenden har legat konstant de senaste åren och uppgår i snitt till 150 stycken per år.

Förvaltningens uppfattning är att förslaget till riktlinjer är väl genomarbetat och ger goda förutsättningar för att utgöra en för staden gemensam grund för handläggning av riksfärdtjänstären den med ökad rättsäkerhet för den enskilde.

Förslaget är heltäckande avseende hantering av vanligt förekommande situationer och behov inom området. Det förs klagörande resonemang samt att det finns tydlig vägledning kring de olika delarna i handlägningsprocessen.

Förvaltningen ställer sig positiv till förtydligandet att riksfärdtjänst inte ska beviljas för att allmänna kommunikationer går för sällan eller vid fel tidpunkt. Skrivelsen är distinkt och ger stöd i handläggningen. Likaså är det positivt att riktlinjerna nu klagör att reskostnaden för personlig assistent ska ersättas av kommunen, det har tidigare varit en källa till osäkerhet.

I riktlinjerna anges att om den enskilde behöver en anslutningsresa i den kommun där resmålet ligger, ska färdtjänstens utomlänsbiljetter användas. Förvaltningen vill särskilt lyfta fram att tidigare har anslutningsresa beviljats på resmålet, ett fåtal personer måste ha riksfärdtjänst från ”dörr till dörr” på grund av ålderssvaghet.

Socialförvaltningen föreslår att ansökan kan ges muntligt. Som förvaltningen ser det bör texten justeras så att ansökan kan ges muntligt i undantagsfall. Riksfärdtjänstärenden kan ha en hög detaljeringsgrad och ansökan behöver i de allra flesta fall vara skriftlig.

I avsnittet som rör val av färdmedel förs ett resonemang kring val av flyg eller tåg. Stycket kan med fördel förenklas då beskrivningen eventuellt kan tolkas som att flyg inte kan beviljas som riksfärdtjänst. I sammanhanget är det positivt att riktlinjerna har kompletteras med de koder som ska användas vid beställning av riksfärdtjänst med flyg.

Huvudregeln föreslås, i enlighet med JO:s uttalande, vara att beslut om tillstånd för resa med riksfärdtjänst fattas för en resa i taget. Undantag kan vara om särskilda skäl föreligger, ex om resorna ska ske till samma adress och med samma ändamål under en kortare period. Förslaget kommer att innebära ett administrativt merarbete då förvaltningens erfarenhet är att merparten av ärendena är regelbundet återkommande resor där en ny behovsbedömning av den äldres hälsotillstånd inte är nödvändig vid varje tillfälle. Förvaltningen ser gärna att särskilda skäl även innefattar resor av ”liknande karaktär” och inte bara till samma adress.

Bilagor

1-4 Förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst